

(2023, April 21). [On approval of the Procedure for providing compensation for the restoration of certain categories of real estate objects damaged as a result of hostilities, terrorist acts, sabotage caused by the armed aggression of the Russian Federation, using the electronic public service "eRestoration"]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy №381*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/381-2023-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

15. Pro kompensatsiiu za poshkodzhennia ta znyshchennia okremykh katehoriï ob'ektiv nerukhomoho maina vnaslidok boiovykh dii, terorystychnykh aktiv, dyversii, sprychynenykh zbroinoiu ahresiieu Rosiiskoi Federatsii proty Ukrainy, ta Derzhavnyi reiestr maina, poshkodzhеноho ta znyshchenoho vnaslidok boiovykh dii, terorystychnykh aktiv, dyversii, sprychynenykh zbroinoiu ahresiieu Rosiiskoi Federatsii proty Ukrainy. (2023, February 23). [On compensation for damage and destruction of certain categories of real estate objects as a result of hostilities, terrorist acts, sabotage caused by the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine, and the State Register of property damaged and destroyed as a result of hostilities, terrorist acts, sabotage caused by the armed aggression of the Russian Federation against Ukraine]. *Zakon Ukrainy №2923-IX*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#Text> [in Ukrainian].

16. Deiaki pytannia zabezpechennia funktsionuvannia Derzhavnoho reiestru maina, poshkodzhеноho ta znyshchenoho vnaslidok boiovykh dii, terorystychnykh aktiv, dyversii, sprychynenykh zbroinoiu ahresiieu Rosiiskoi Federatsii proty Ukrainy. (2023, June 13). [Some issues of ensuring the functioning of the State Register of Property Damaged and Destroyed as a Result of Hostilities, Terrorist Acts, and Sabotage Caused by the Armed Aggression of the Russian Federation against Ukraine]. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy №624*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/624-2023-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

17. 57 tys. ukraintsiv vidbuduvalysia chy kupyly nove zhytlo z yeVidnovlenniam: rezultaty pershoho roku roboty prohramy. (2024, May 11). [57 thousand Ukrainians rebuilt or bought new housing with eReconstruction: results of the first year of the program]. Retrieved from: <https://diia.gov.ua/news/57-tis-ukrayinciv-vidbuduvalisyachi-kupili-nove-zhitlo-z-yevidnovlenniam-rezultati-pershogo-roku-roboti-programi> [in Ukrainian].

18. Ladychenko, V.V., Hulak, O.V., Danyliuk, Yu.V. (2021). Zabezpechennia bezpeky ta pravoporiadku orhanamy mistsevoho samovriaduvannia: suchasnyi stan ta shliakhy vrehuliuvannia. [Ensuring security and law and order by local governments: current status and ways to resolve it]. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy. № 4*. 31-39. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzizvru_2021_4_5 [in Ukrainian].

19. Hulak, O.V., Kurylo, V.I., Dubchak, L.M. (2021). Do pytannia pro shliakhy podolannia koruptsii v Ukraini. [On the question of ways to overcome corruption in Ukraine]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia. №1*. 196-201. Retrieved from: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2021/31.pdf [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 24.11.2024

УДК 331.108.37

DOI: 10.36550/2522-9230-2024-17-130-135

Голинська Людмила Олександрівна,

аспірант Одеського державного університету внутрішніх справ

0977078988@ukr.net

ORCID ID: 0000-0001-8743-9902

ПРИНЦИПИ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УКРАЇНІ

У статті наголошено, що будь-яка діяльність, в тому числі з професійного навчання поліцейських заснована на певних керівних засадах, що в літературі позначається як її принципи. Здійснено аналіз підходів учених щодо розуміння сутності та значення принципів функціонування відповідної сфери суспільних відносин. З'ясовано, що не дивлячись на галузь і специфіку дослідження, науковці в цілому дотримуються однієї позиції з цього питання. Підкреслено, що з огляду на те, що професійне навчання поліцейських має безумовно відповідати його нормативно-правовим основам, принципи, на яких ґрунтуються дані суспільні відносини мають бути закріплені в приписах чинного національного законодавства. Здійснено аналіз законодавчих приписів, в яких визначено як принципи поліцейської діяльності, так і принципи, пов'язані із реалізацією особою права на здобуття освіти. Наголошено, що професійне навчання поліцейських буде ґрунтуватися на значній кількості принципів, з урахуванням чого здійснено їх наукову класифікацію за таким критерієм як сфера їх поширення. Обґрунтовано, що в такому разі принципи професійного навчання поліцейських слід розподілити в три групи: загальні; принципи, пов'язані із реалізацією права на здобуття освіти; спеціальні принципи. Надано авторське бачення сутності принципів професійного навчання поліцейських.

Ключові слова: принципи, поліцейська діяльність, професійне навчання, право на освіту, професійна підготовка.

GOLYNSKA L. PRINCIPLES OF PROFESSIONAL TRAINING OF POLICE OFFICERS IN UKRAINE

The article emphasizes that any activity, including professional training of police officers, is based on certain guiding

principles, which are referred to in the literature as its principles. An analysis of the approaches of scientists to understanding the essence and meaning of the principles of functioning of the relevant sphere of social relations is carried out. It is found that, regardless of the field and specifics of the study, scientists generally adhere to the same position on this issue. It is emphasized that given that professional training of police officers must necessarily comply with its regulatory and legal foundations, the principles on which these social relations are based must be enshrined in the provisions of current national legislation. An analysis of legislative provisions is carried out, which define both the principles of police activity and the principles related to the realization by a person of the right to education. It is emphasized that the professional training of police officers will be based on a significant number of principles, taking into account which their scientific classification was carried out according to such a criterion as the scope of their distribution. It is substantiated that in this case the principles of professional training of police officers should be divided into three groups: general; principles related to the implementation of the right to education; special principles. The author's vision of the essence of the principles of professional training of police officers is given.

Key words: principles, police activity, professional training, right to education, professional training.

Постановка проблеми. Функціонування будь-якої сфери суспільних відносин пов'язано не тільки з її нормативно-правовою регламентацією, внаслідок чого визначаються правила поведінки її суб'єктів, а й пов'язано з певними керівними засадами, що слугують сталими орієнтирами їх розвитку й на сторінках фахової літератури позначаються як принципи. У літературі цілком слушно підкреслюють те, що основне значення принципів діяльності відповідної інституції полягає в тому, що вони визначають «юридичну долю», практичну організацію та її реальне функціонування [1, с. 80]. Не є в цьому випадку винятком і суспільні відносини, пов'язані зі здійсненням професійного навчання поліцейських в Україні, де принципи їх функціонування набувають особливого значення та пронизують як у цілому поліцейську діяльність, так і набувають своєї специфіки з огляду на окремі напрями її реалізації. Стосовно досліджуємої сфери суспільних відносин, окремі принципи постійно трансформуються, пристосовуються до сьогоденних реалій та визначають і нові вектори здійснення професійного навчання поліцейських в Україні, з огляду на що потребують додаткового аналізу й осмислення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання щодо сутності й особливостей професійного навчання поліцейських досліджувалися в працях таких учених як: В.Б. Авер'янов, О.І. Безпалова, В.В. Галунько, В.Л. Грохольський, О.В. Джафарова, Т.О. Коломоєць, А.Т. Комзюк, В.І. Курило, В.О. Невядовський, В.Б. Пчелін, С.О. Шатрава й інші. Проте, не дивлячись на вагомий і цінний внесок указаних учених у вирішення проблематики професійного навчання поліцейських, увага визначенню сутності та різновидів принципів, на яких ґрунтується функціонування даної сфери суспільних відносин приділена недостатня.

Метою статті є визначення сутності принципів професійного навчання поліцейських, а також здійснення аналізу найбільш вагомих з них.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ще античні філософи прагнули віднайти принцип існування усіх речей і, зазвичай, пов'язували його із субстанцією. Починаючи з XVI–XVII століть в європейській філософії принципи почали тлумачити здебільшого як категорію теоретико-пізнавальну на основі розрізнення того, що лежить в основі дійсності, – принципи буття і того, що лежить в основі пізнання цієї дійсності, – принципи пізнання. Надалі розуміння принципу переміщується у сферу логічного виразу пізнання, де він стає центральним поняттям, основоположною ідеєю, що пронизує певну систему знання і субординує його [2, с. 519]. На сьогодні вчені в цілому одноставні в позиціях стосовно розуміння сутності принципів, відповідно до яких побудовано певну сферу суспільних відносин або ж реалізуються окремі напрями діяльності уповноважених суб'єктів. Прикладом такого положення справ можуть слугувати наступні підходи науковців стосовно розуміння сутності категорії «принцип» незалежно від сфери, де нею оперують.

Так, автори великого тлумачного словника сучасної української мови досліджувану категорію розуміють як: основне вихідне положення якої-небудь наукової системи, теорії, ідеологічного напрямку; особливість, покладена в основу створення або здійснення чого-небудь, спосіб створення або здійснення чогось; переконання, норма, правило, яким керується хто-небудь у житті, поведінці [3, с. 1125]. У філософії досліджувана категорія розглядається як першопочаток, те, що лежить в основі певної сукупності фактів, теорії, науки. При цьому, підкреслює В.І. Шинкарук, будь-яка теоретична система знання ґрунтується на принципах, пов'язаних між собою. Принципи, на думку науковця, являють собою внутрішні переконання людини, ті практичні, моральні й теоретичні засади, якими вона керується в житті, в різноманітних сферах діяльності [2, с. 519]. З чого слідує, що категорією принцип як в її повсякденному значенні, так і з позиції філософії, заведено позначати щось основоположне, те на чому побудовано певне явище, чим керується особа, здійснюючи відповідну діяльність.

Таке розуміння сутності принципів, з деякими уточненнями стосовно сфери їх застосування, природно знаходить свій прояв і на сторінках фахової літератури з юриспруденції. Так, наприклад, у монографічній праці «Принципи права України» А.М. Колодій вказує на те, що під принципами слід розуміти основне, найзагальніше, вихідне положення, засіб, правило, що визначає природу та соціальну сутність явища, його спрямованість і найсуттєвіші властивості [4, с. 17]. Автори шеститомної юридичної енциклопедії вказують на те, що принципом є основні засади, вихідні ідеї, що характеризуються універсальністю, загальною значущістю, вищою імперативністю і відображають суттєві положення теорії,

вчення, науки, системи внутрішнього і міжнародного права, політичної, державної чи громадської організації. Науковці підкреслюють той факт, що принципу притаманна властивість абстрактного відображення закономірностей соціальної дійсності, що зумовлює їх особливу роль у структурі широкого кола явищ. Принцип є джерелом багатьох явищ або висновків, що відносяться до нього, як дія до причини або як наслідки до підстави. Також принципом є й внутрішнє переконання людини, що визначає її ставлення до дійсності, суспільних ідей і діяльності [5, с. 110-111]. Аналіз наведених положень свідчить про те, що вони не принципово відрізняються від розглянутих раніше.

Таким чином, як впливає з аналізу вищенаведеного, розуміння сутності принципів у цілому зводиться до того, що вони є підґрунтям для функціонування відповідної сфери суспільних відносин, вектором їх розвитку та визначають загальні засади реалізації відповідних напрямів діяльності їх суб'єктів. Разом із тим, з позиції правової науки, будь-які принципи, в тому числі ті, на яких побудовано діяльність зі здійснення професійного навчання поліцейських в Україні, мають бути об'єктивізовані в приписах нормативно-правових актів, що вказує на їх безпосередній зв'язок з її нормативно-правовою основою. Зокрема, як свідчить аналіз приписів нормативно-правових актів, відповідно до яких здійснюється професійне навчання поліцейських в Україні, на сьогодні можна назвати доволі значну кількість принципів, на основі яких ґрунтується дана діяльність компетентних суб'єктів. При цьому окремі з таких принципів будуть мати як доволі тісні зв'язки, обумовлюючи дію один одного, так і мати доволі різноплановий характер. З огляду на що їх аналіз вважаємо за необхідне провести з урахуванням здійснення їх наукової класифікації.

Так, науковці під класифікацією розуміють особливий метод наукового дослідження явищ, процесів, механізмів, або інших об'єктів, який передбачає здійснення аналізу, спрямованого не на встановлення специфіки та базових ознак аналізованого об'єкта, а на розгляд останнього в множині інших тотожних або схожих за змістом об'єктів, визначення їх взаємозв'язку, взаємного розташування в просторі, значення і таке інше [6, с. 223]. В основі цього методу лежить логічна операція поділу обсягу поняття. Як правило, підставою для класифікації обирають ознаки, суттєві для даного явища. Будь-яка класифікація має сенс, якщо в результаті даної роботи відбувається приріст знань про досліджуваний об'єкт або накопичені знання створюють певну систему, що дозволяє більш чітко відобразити його особливості [7, с. 258]. Отже при здійсненні класифікації принципів професійного навчання поліцейських в Україні у відповідні групи, особливу увагу слід звернути на її критерії. Як такий критерій, на нашу думку, слід обрати сферу поширення принципів професійного навчання поліцейських в Україні.

З урахуванням названого вище критерію, слід назвати першу групу принципів професійного навчання поліцейських в Україні, а саме принципи загальні, на яких буде ґрунтуватися як досліджувана, так і будь-яка інша легітимна діяльність. Говорячи про дану групу принципів професійного навчання поліцейських в Україні, слід зазначити, що вони, в першу чергу, знайшли свою об'єктивізацію в приписах Основного Закону України й уточнюються вже в положеннях спеціальних нормативно-правових актів. Зокрема, мову слід вести про принцип верховенства права, який, як вказано в ст. 8 Конституції України визнається й діє в Україні [8]. Своєю чергою, в ст. 7 Закону України «Про Національну поліцію» вказано, що поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави [9]. Даний принцип, на нашу думку, включає у свій зміст й ряд принципів, на підставі яких реалізується інститут освіти взагалі. У такому випадку мова йде про такі принципи, що знайшли свою об'єктивізацію в ст. 6 Закону України «Про освіту»: людиноцентризм; гуманізм; формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності, фізичного або психологічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками; унеможливлення насильства, жорстокого поводження з дитиною, її дискримінації за будь-якими ознаками, приниження її честі та гідності; формування громадянської культури та культури демократії; тощо [10].

Так само мову слід вести про принцип законності професійного навчання поліцейських в Україні. Згідно зі ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [8]. Відповідно до ст. 8 Закону України «Про Національну поліцію» поліція діє виключно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України. При цьому під час дії воєнного стану поліція діє згідно із призначенням та специфікою діяльності з урахуванням тих обмежень прав і свобод громадян, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, що визначаються [9]. У приписах Закону України «Про освіту» даний принцип включає у свій зміст принцип формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення [10].

До досліджуваної групи принципів слід віднести й принцип рівності та недопущення дискримінації під час професійного навчання поліцейських в Україні. Відповідно до ст. 24 Основного Закону України громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. При цьому, не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками [8]. Своєю чергою, в ст. 7 Закону України «Про Національну поліцію» вказано, що в діяльності

поліції забороняються будь-які привілеї чи обмеження за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовною або іншими ознаками [9]. А у ст. 6 Закону України «Про освіту» вказано про такі змістовні компоненти даного принципу як: забезпечення рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками, у тому числі за ознакою інвалідності; розвиток інклюзивного освітнього середовища, у тому числі у закладах освіти, найбільш доступних і наближених до місця проживання осіб з особливими освітніми потребами; тощо [10].

Наступну групу принципів професійного навчання поліцейських в Україні складають принципи здобуття освіти, тобто такі, дія яких поширюється як на досліджувану сферу суспільних відносин, так і на дотичні до неї у зв'язку із реалізацією особою права на освіту. Серед таких принципів слід розглянути принцип прозорості та відкритості. Так, відповідно до ст. 9 Закону України «Про Національну поліцію» поліція здійснює свою діяльність на засадах відкритості та прозорості в межах, визначених Конституцією та законами України. При цьому проекти нормативно-правових актів, що стосуються прав та свобод людини, обов'язково проходять громадське обговорення в порядку, визначеному Міністром внутрішніх справ України [9]. Своєю чергою, як випливає з аналізу ст. 6 Закону України «Про освіту», у зміст вказаного принципу, з огляду на специфіку функціонування досліджуваної сфери суспільних відносин, можуть бути включені наступні засади: прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень; відповідальність і підзвітність органів управління освітою та закладів освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності перед суспільством; інституційне відокремлення функцій контролю (нагляду) та функцій забезпечення діяльності закладів освіти; різнобічність та збалансованість інформації щодо політичних, світоглядних та релігійних питань; тощо [10].

Ще одним принципом даної групи принципів професійного навчання поліцейських в Україні є принцип доступності освіти. Даний принцип має тісний зв'язок з таким загальним принципом професійного навчання поліцейських в Україні як рівність, оскільки також передбачає як наявність рівних можливостей, так і недопущення дискримінації. Разом з тим, враховуючи законодавчі приписи, зафіксовані в ст. 6 Закону України «Про освіту» принцип доступності професійного навчання поліцейських в Україні охоплює наступні засади: свобода у виборі видів, форм і темпу здобуття освіти, освітньої програми, закладу освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності; доступність для кожного громадянина всіх форм і типів освітніх послуг, що надаються державою [10]. Також у цьому контексті мову слід вести про засади, закріплені в ст. 3 Закону України «Про вищу освіту», як то доступності вищої освіти [11].

Здійснення професійного навчання поліцейських в Україні ґрунтується також на такому принципі як наступність. Як зазначено в приписах Закону України «Про освіту» засадами державної політики у сфері освіти є цілісність і наступність системи освіти [10]. Своєю чергою, в ст. 3 Закону України «Про вищу освіту» вказано, що однією з засад державної політики у сфері вищої освіти є наступність процесу здобуття вищої освіти [11]. Також слід зазначити й на прояв даного принципу в межах такого різновиду професійного навчання поліцейських як службова підготовка. Зокрема, як вказано в п. 8 Положення «Про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України», затвердженого наказом МВС України від 26 січня 2016 року № 50, при розробленні розкладу занять забезпечується принцип послідовного вивчення тематики кожного виду службової підготовки та рівномірний розподіл навчального навантаження протягом навчального року [12].

Як принцип професійного навчання поліцейських в Україні слід розглянути принцип академічної доброчесності та свободи. Як випливає з аналізу ст. 1 Закону України «Про вищу освіту» академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законодавством правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Своєю чергою, під академічною свободою законодавець розуміє самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених законом [11].

Ще одним принципом професійного навчання поліцейських в Україні є політична нейтральність, що відповідно до ст. 10 Закону України «Про Національну поліцію» передбачає те, що поліцейським заборонено висловлювати особисте ставлення до діяльності політичних партій під час виконання службових повноважень, а також використовувати службові повноваження у політичних цілях [9]. Так само в приписах Закону України «Про освіту» зазначено, що засадами державної політики в сфері освіти є, зокрема: невтручання політичних партій в освітній процес; невтручання релігійних організацій в освітній процес [10].

Як окрему групу принципів професійного навчання поліцейських в Україні слід розглянути спеціальні принципи, які мають найбільшу специфіку свого прояву саме в межах даних суспільних відносин. Зокрема, мову слід вести про принцип взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства. Так, відповідно до ст. 11 Закону України «Про Національну поліцію» діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб. З метою визначення причин та/або умов учинення

правопорушень планування службової діяльності органів і підрозділів поліції здійснюється з урахуванням специфіки регіону та проблем територіальних громад [9]. З огляду на що й професійне навчання поліцейських має здійснюватися з урахуванням специфіки окремого регіону та потреб відповідної територіальної громади.

Окрім цього мову слід вести про принцип етичності під час професійного навчання поліцейських в Україні. Так, задля урегулювання поведінки поліцейських з дотриманням етичних норм, формування в поліцейських почуття відповідальності перед суспільством і законом за свої дії та бездіяльність, а також сприяння посиленню авторитету та довіри громадян до поліції було прийнято Правила етичної поведінки поліцейських, затверджені наказом МВС України від 9 листопада 2016 року № 1179 [13]. Тісно пов'язаним з даним принципом професійного навчання поліцейських в Україні є принцип службових обмежень. Зокрема, як встановлено в ст. 49 Закону України «Про Національну поліцію», незалежно від професійних та особистих якостей, рівня фізичної підготовки та стану здоров'я на службу в поліції не можуть бути прийняті особи у випадках, коли вони відмовляються від взяття на себе зобов'язань дотримуватися обмежень та/або від складання Присяги поліцейського, визначених законом [9].

Висновки. Отже, як впливає з проведеного вище аналізу під принципами професійного навчання поліцейських в Україні слід розуміти закріплену в законодавчих приписах сукупність керівних засад, на яких ґрунтуються дана сфера суспільних відносин, і які слугують вектором їх розвитку. На сьогодні можна назвати доволі значну кількість таких принципів, з огляду на що вони були розглянуті з урахуванням їх наукової класифікації за таким критерієм як сфера їх поширення та поділені на три групи: 1) загальні принципи: верховенство права, законність, рівність і недопущення дискримінації; 2) принципи, пов'язані із реалізацією права на здобуття освіти: прозорість і відкритість, доступність, наступність, академічна доброчесність і свобода, політична нейтральність; 3) спеціальні принципи: взаємодія поліції з населенням на засадах партнерства, етичність, службових обмежень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Пчелін В. Б. Організація адміністративного судочинства України: правові засади : монографія. Харків: У справи, 2017. 488 с.
2. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди ; ред. В.І. Шинкарук та ін. Київ: Абрис, 2002. 742 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел.] Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
4. Колодій А.М. Принципи права України: монографія. Київ : Юрінком Інтер, 1998. 208 с.
5. Юридична енциклопедія : В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ: «Укр. енцикл.», 1998. Т. 5 : П–С. 2003. 736 с.
6. Василенко В.М. Адміністративно-правове забезпечення громадського контролю за діяльністю національної поліції : дис. ... доктора юрид. наук : спец. 12.00.07. Харків, 2021. 439 с.
7. Приймаченко Д.В. Адміністративна діяльність митних органів у сфері реалізації митної політики держави: дис. ... доктора юрид. наук : спец. 12.00.07. Дніпропетровськ, 2007. 477 с.
8. Конституція України: закон України від 28.06.1996 № 254к/96 ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
9. Про Національну поліцію: закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379.
10. Про освіту: закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38-39. Ст. 380.
11. Про вищу освіту: закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37-38. Ст. 2004.
12. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 26.01.2016 № 50. *Офіційний вісник України*. 2016. № 22. Ст. 861.
13. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 09.11.2016 № 1179. *Офіційний вісник України*. 2017. № 2. Ст. 55.

REFERENCES:

1. Pchelin, V. B. (2017). Organization of administrative justice in Ukraine: legal principles]: monohrafiya. Kharkiv: U spravy, 488 s.
2. Filosofs'kyu entsyklopedychnyy slovnyk [Philosophical Encyclopedic Dictionary] / NAN Ukrayiny, In-t filosofiyi im. H.S. Skovorody ; red. V.I. Shynkaruk ta in. Kyiv: Abrys, 2002. 742 s.
3. Velykyu tлумachnyy slovnyk suchasnoyi ukrayins'koyi movy [The Great Explanatory Dictionary of the Modern Ukrainian Language] (z dod., dopov. ta CD) / [uklad. i holov. red. V. T. Busel.] Kyiv; Irpin' : VTF «Perun», 2009. 1736 s.
4. Kolodiy, A. M. (1998). Pryntsypy prava Ukrayiny [Principles of Ukrainian Law]: monohrafiya. Kyiv : Yurinkom Inter, 208 s.
5. Yurydychna entsyklopediya [Legal Encyclopedia]: V 6 t. / Redkol.: YU.S. Shemshuchenko (holova redkol.) ta in. Kyiv: «Ukr. entsykl.», 1998. T. 5 : P–S. 2003. 736 s.

6. Vasylenko, V. M. (2021). Administratyvno-pravove zabezpechennya hromads'koho kontrolyu za diyal'nistyu natsional'noyi politsiyi [Administrative and legal support for public control over the activities of the national police] : dys. ... doktora yuryd. nauk : spets. 12.00.07. Kharkiv, 439 s.
7. Prymachenko, D. V. (2007). Administratyvna diyal'nist' mytnykh orhaniv u sferi realizatsiyi mytynoyi polityky derzhavy [Administrative activity of customs authorities in the sphere of implementation of the state customs policy] : dys. ... doktora yuryd. nauk : spets. 12.00.07. Dnipropetrovs'k, 477 s.
8. Konstytutsiya Ukrainy (1996, June 28) [Constitution of Ukraine]: zakon Ukrainy № 254k/96 VR. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. 1996. № 30. St. 141.
9. Pro Natsional'nu politsiyu (2015, July 2) [On the National Police]: zakon Ukrainy № 580-VIII. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. 2015. № 40-41. St. 379.
10. Pro osvitu (2017, September 5) [On education]: zakon Ukrainy № 2145-VIII. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. 2017. № 38-39. St. 380.
11. Pro vyshchu osvitu (2014, July 1) [On Higher Education]: zakon Ukrainy № 1556-VII. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. 2014. № 37-38. St. 2004.
12. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro orhanizatsiyu sluzhbovoyi pidhotovky pratsivnykiv Natsional'noyi politsiyi Ukrainy (2016, January 26) [On approval of the Regulations on the organization of in-service training of employees of the National Police of Ukraine]: nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy № 50. Ofitsiynyy visnyk Ukrainy. 2016. № 22. St. 861.
13. Pro zatverdzhennya Pravyl etychnoyi povedinky politseys'kykh (2016, November 9) [On approval of the Rules of Ethical Conduct of Police Officers]: nakaz Ministerstva vnutrishnikh sprav Ukrainy № 1179. Ofitsiynyy visnyk Ukrainy. 2017. № 2. St. 55.

Стаття надійшла до редакції 18.11.2024

УДК 342.9

DOI: 10.36550/2522-9230-2024-17-135-142

Драна Марина Валеріївна,

аспірантка кафедри права та правоохоронної діяльності

Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка

mdranaia@cuspu.edu.ua

ORCID ID: 0009-0004-1595-0874

СИСТЕМНІСТЬ ТА ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Статтю присвячено дослідженню питання змісту діяльності суб'єктів формування та реалізації державної регіональної політики, яка провадиться за певними етапами. У контексті триваючої війни та необхідності адаптації до європейських стандартів, дослідження акцентує увагу на важливості ефективної регіональної політики для забезпечення сталого розвитку країни.

З метою реалізації поставленого завдання проаналізовано публікації науковців у сфері державотворення, адміністративістів, економістів, які здійснювали дослідження окресленої проблематики.

Актуалізовано, що процес формування та реалізації регіональної політики не стоїть на місці, так прийнято ряд нормативно-правових актів у цій сфері, незважаючи на реальний стан справ у державі, акумулюються джерела фінансування для розвитку регіонів тощо.

Вказано, що зростання рівня ефективності провадження регіональної політики і досі залишається одним із актуальних питань діяльності публічної влади, процесу державотворення та євроінтеграції. Вирішити поставлені суспільством завдання в цій сфері вбачається можливим завдяки вдосконаленню нормативно-правової бази та належного адміністративно-правового регулювання способів, форм та методів формування і реалізації державної регіональної політики.

Враховуючи склад та зміст досліджених етапів процесу формування та реалізації державної регіональної політики варто відзначити, що зміст і сама структура здійснюваної політики може постійно знаходитись в динамічному стані, що дозволяє максимально швидко та ефективно адаптувати її до вимог сучасного суспільства та викликів, які стоять перед ним і публічної владою. В свою чергу системне удосконалення запровадженої регіональної політики є процесом доволі тривалим і не гнучким, що потребує в деяких моментах переосмислення на ментальному рівні і відповідної адаптації суспільства.

Визначено, що дієва та збалансована державна регіональна політика, етапи реалізації якої відбуватимуться з урахуванням інтересів регіонів та суспільства в цілому, забезпечить їх динамічний розвиток, зростання рівня життя та доходів населення, скоординоване функціонування всіх інституцій на регіональному і місцевому рівнях.

За результатами дослідження визначено зміст кожного етапу формування та реалізації державної регіональної політики, фази реалізації прийнятих управлінських рішень, мету моніторингової діяльності для визначення актуальності